

POSTANOWIENIE

20 sierpnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Tomasz Szanciło

na posiedzeniu niejawnym 20 sierpnia 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa P.P. i A.P.
przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w W.
o zapłatę, ewentualnie o ustalenie,
na skutek skargi kasacyjnej Banku spółce akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi
z 4 lipca 2023 r., I ACa 1757/22,

1. odrzuca skargę kasacyjną;
2. zasądza od Banku spółka akcyjna w W.
na rzecz P.P. i A.P. kwotę 1800 zł (jeden
tysiąc osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego – wraz z odsetkami ustawowymi
za opóźnienie od dnia następnego po upływie tygodnia
od dnia doręczenia pozwanemu odpisu postanowienia do dnia
zapłaty.

[P.L.]

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanego Banku S.A. w W. od wyroku
Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 4 lipca 2023 r. Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni oraz usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń niesatysfakcjonujących stron.

Zgodnie z art. 398² § 1 k.p.c. skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż 50.000 zł. Sprawa ma charakter majątkowy, jeżeli zmierza do realizacji prawa lub uprawnienia mającego bezpośredni wpływ na stosunki majątkowe stron.

Niezbadań na wcześniejszym etapie postępowania wartości przedmiotu zaskarżenia nie eliminuje możliwości weryfikacji prawidłowości wartości przedmiotu zaskarżenia podanej w skardze kasacyjnej. Sąd drugiej instancji i Sąd Najwyższy są uprawnione do sprawdzenia wartości przedmiotu zaskarżenia podanej w skardze kasacyjnej; ma to na celu skontrolowanie, czy skarga kasacyjna jest dopuszczalna ze względu na wymaganą w art. 398² § 1 k.p.c. wartość zaskarżenia, co nie może być utożsamiane ze sprawdzeniem wartości przedmiotu sporu (zob. np. postanowienia SN: z 7 kwietnia 1997 r., III CKN 71/97; z 16 lutego 2012 r., III CZ 6/12).

Ograniczenia przedmiotowe dopuszczalności skargi kasacyjnej dokonywane są z uwagi na wartość przedmiotu zaskarżenia (*ratio valoris*) bądź rodzaj sprawy (*ratio materiae*). Z tych względów wymogiem formalnym skargi kasacyjnej jest wskazanie wartości przedmiotu zaskarżenia (art. 398⁴ § 3 k.p.c.). Prawidłowość wypełnienia tego obowiązku podlega kontroli sądu drugiej instancji i Sądu Najwyższego, które mogą weryfikować prawidłowość wyliczenia wartości przedmiotu zaskarżenia na podstawie akt sprawy, z pominięciem zasad określonych w art. 25 i 26 k.p.c. (zob. np. postanowienia SN: z 24 maja 2001 r., IV CZ 20/01; z 21 listopada 2001 r., I CZ 152/01; z 6 listopada 2002 r., III CZ 98/02, OSNC 2004, nr 1, poz. 11). Takie sprawdzenie jest niezbędne w szczególności wówczas, gdy z okoliczności sprawy wynika, że skarżący instrumentalnie zmierza do obejścia przepisów wyznaczających dopuszczalność skargi kasacyjnej (zob.

postanowienie SN z 21 grudnia 2006 r., III CZ 89/06). Podkreślić przy tym należy, że wartość przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną nie może co do zasady przewyższać wartości przedmiotu sporu ani wartości przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu apelacyjnym (zob. np. postanowienie SN z 22 kwietnia 2002 r., II UZ 11/02, OSNP-wkł. 2002, nr 17, poz. 7).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego zostało wyrażone stanowisko, że wskazana w pozwie wartość przedmiotu sporu, która nie została sprawdzona przez sąd pierwszej instancji (art. 25 k.p.c.), pozostaje – przy założeniu zaskarżenia orzeczenia w całości – aktualna jako wartość przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu apelacyjnym i w postępowaniu kasacyjnym (zob. postanowienia SN: z 20 października 2008 r., I PZ 26/08, OSNP 2010, nr 5-6, poz. 67; z 23 września 2010 r., III CZ 35/10; z 24 listopada 2016 r., III CZ 46/16). Wartość przedmiotu zaskarżenia nie może zostać oznaczona w apelacji albo w skardze kasacyjnej na kwotę wyższą niż wartość przedmiotu sporu wskazana w pozwie, chyba że powód rozszerzył żądanie lub sąd orzekł ponad żądanie (zob. np. orzeczenie SN z 15 lutego 1935 r., C II 2515/34; postanowienia SN: z 20 października 2008 r., I PZ 26/08, OSNP 2010, nr 5-6, poz. 67; z 23 września 2010 r., III CZ 35/10; z 27 lipca 2018 r., V CZ 46/18).

Wartość przedmiotu sporu została ustalona przez powodów w pozwie na kwotę 45 294 zł. W toku postępowania nie została sprawdzona wartość przedmiotu sporu przez Sąd *meriti*, a zatem nie doszło do ustalenia odmiennej jej wartości. Powodowie nie dokonali także w toku postępowania rozszerzenia powództwa czy też jego modyfikacji, która skutkowałaby zmianą wartości przedmiotu sporu. Mając to na uwadze, jak również, że Sąd *meriti* uznały zasadność powództwa jedynie co do żądania zapłaty, uznać należy, że wskazana przez pozwanego w skardze kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 202 001 zł nie została oszacowana prawidłowo. Podanie w skardze kasacyjnej zawyżonej wartości przedmiotu zaskarżenia nie może skutkować odniesieniem przez pozwanego pozytywnych skutków prawnych. W skardze kasacyjnej skierowanej przeciwko konkretnemu wyrokowi wydanemu przez Sąd Apelacyjny nie mogła zostać podana kwota wyższa od wartości kwot, które zostały zasądzone na rzecz powodów, a w szczególności już wyższa od wskazanej przez powodów

wartości przedmiotu sporu. Jak trafnie wyjaśnił Sąd Apelacyjny, po wydaniu wyroku przez ten Sąd, w którym uwzględniono w całości żądanie główne, kwestia roszczenia ewentualnego przestała mieć znaczenie w kontekście zaskarżalności tegoż orzeczenia w tym zakresie. Możliwość zatem oszacowania wartości przedmiotu zaskarżenia w skardze kasacyjnej została ograniczona do wartości kwot, które stanowiły przedmiot rozstrzygnięcia Sądu drugiej instancji.

Podkreślenia wymaga, że strona nie może dowolnie manipulować wartością przedmiotu sporu (zaskarżenia), w szczególności w celu obejścia przepisów o dopuszczalności skargi kasacyjnej (zob. np. postanowienie SN z 23 maja 2012 r., III CZ 21/12). Dotyczy to również niemożności zaskarżenia uzasadnienia orzeczenia, a więc motywów, jakimi kierował się Sąd Apelacyjny, a do tego *de facto* sprowadzały się wywody skargi kasacyjnej i wysokość określonej w niej wartości przedmiotu zaskarżenia.

Mając powyższe na względzie, na podstawie art. 398⁶ § 3 w zw. z § 2 k.p.c., orzeczono jak w punkcie 1 postanowienia.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 w zw. z art. 99 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c., z uwzględnieniem § 2 pkt 5 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r. poz. 1935 ze zm.).

[P.L.]

[ms]